

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยรายกรณี (Case study) ครูดีเด่นระดับประถมศึกษา ซึ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) ที่มุ่งเจาะลึกกับสาระของกรณีที่ศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ และการสรุปผลซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในกรณีที่ศึกษาอย่างสมบูรณ์ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) การเลือกกรณีศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการศึกษา ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การเลือกกรณีศึกษา

ผู้วิจัยโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษาขึ้นเพื่อคัดเลือกไว้ท่านหนึ่งให้มีคุณสมบัติสอดคล้องเหมาะสมกับคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้วิจัยจะสามารถศึกษาตัวแปรที่เกิดขึ้นในการวิจัยได้อย่างหลากหลาย (Bogdan and Biklen, 1992) เกณฑ์ดังกล่าวมี 2 ประการ คือ

1. เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและได้รับการยกย่องให้เป็น

ครูดีเด่น

2. เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานเดียวกันเป็นอย่างดี
3. มีประสบการณ์ในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
4. มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการสอน การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

และเอกสารการอภิปรายสาธารณะอยู่เป็นประจำ

สำหรับการคัดเลือกกรณีศึกษาตามเกณฑ์ทั้ง 4 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกรณีศึกษาไว้เพียงคนเดียวด้วยวิธีเจาะจง ซึ่งได้แก่ ครูสัญญา (นามสมมุติ)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนครอบคลุม เพื่อการตอบปัญหาการวิจัยให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกรณีศึกษา เป็นดังนี้

2.1 การศึกษาอัตชีวประวัติ ในด้านการศึกษา การทำงานและการปฏิบัติงานโดยมุ่งศึกษาบริบททางวัฒนธรรม เพื่อหาคำอธิบายว่า ทำไมกรณีศึกษา จึงมีความคิด เช่นนั้น เขาได้รับแรงจูงใจจากสิ่งใดจึงได้มีการประพฤติปฏิบัติอย่างที่เป็นอยู่ ความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ของบุคคลกับวัฒนธรรมที่แวดล้อมกรณีศึกษาอยู่ อันได้แก่ชุมชนและโรงเรียนที่เป็นที่ปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างไร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากการจดบันทึก ถือเป็นข้อมูลปฐมภูมิและเป็นข้อมูลส่วนตัว

2.2 การวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับชุมชนและโรงเรียนของกรณีศึกษา เอกสารในการปฏิบัติงานและผลงานวิชาการของกรณีศึกษา

(ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลด้านเอกสารลงในแบบวิเคราะห์เอกสาร ดูตัวอย่างในภาคผนวก ข)

2.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการสังเกตการปฏิบัติงาน การสอนในชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและชุมชน โดยมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ มีการวางแผนการสังเกตอย่างรอบคอบ ชัดเจน มีการจดบันทึกการสังเกตอย่างเป็นระบบ และ มีการระมัดระวังในเรื่องของความตรงและความเที่ยงในการแปรผลการสังเกต โดยพิจารณาถึงหลักการสำคัญต่อไปนี้

2.3.1 สภาพสังคมที่ศึกษา คือ การพิจารณาว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นอย่างไร สามารถให้คำอธิบายสภาพดังกล่าวได้อย่างไร พฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้นเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้สังเกตเข้าใจสภาพของสังคมที่กรณีศึกษาปฏิบัติงานอยู่มากยิ่งขึ้น

2.3.2 การมีส่วนร่วมในสังคม คือพิจารณาว่าในสังคมนั้นประกอบ ด้วยใครบ้าง บุคคลเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในลักษณะใด และมีความสัมพันธ์กับกรณีศึกษาอย่างไร การสังเกตเช่นนี้ จะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่ดี และการขัดแย้งในสังคมนั้นได้ชัดเจนขึ้น

2.3.3 กิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ในสังคม คือ การพิจารณาว่าบุคคลต่าง ๆ ในสังคมมีกิจกรรมใด ๆ บ้าง กิจกรรมนั้น ๆ ประสานสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคลอื่น ๆ อย่างไร ลักษณะความสัมพันธ์เหล่านั้นส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์อะไรบ้าง

2.3.4 ความถี่และห้วงเวลาของการเกิดสถานการณ์ คือ การสังเกตดูว่าสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งมีการเกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นซ้ำอีกอย่างไร หรือไม่ การเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ การสังเกตจุดนี้จะช่วยอธิบายเรื่องความเที่ยงในเรื่องการแสดงผลพฤติกรรมอันเกิดจากกระบวนการคิดและการดำเนินการวิจัยของกรณีศึกษา (ดูตัวอย่างแนวทางการสังเกตในภาคผนวก ก แบบบันทึกการสังเกต ดูตัวอย่างในภาคผนวก ข)

2.4 การสัมภาษณ์ (Interview) การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์คือ สถานการณ์ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีบทบาทในการแสดงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วยการที่ผู้หนึ่งถาม และอีกผู้หนึ่งหรือที่เหลื้ือร่วมกันตอบคำถาม การสัมภาษณ์มี อยู่ 2 แบบ คือ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ สำหรับการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กรณีศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ สำหรับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ (1) แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีอิสระที่จะอธิบายแนวความคิดของตนไปได้อย่างอิสระ (2) แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือ แบบเจาะลึกเพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยมีความสนใจอยู่แล้วเป็นพิเศษ โดยไม่ปล่อยให้ผู้ให้สัมภาษณ์หันเหไปสนทนาในเรื่องอื่น ๆ (3) แบบตะล่อมกล่อมเกล่า เป็นการสัมภาษณ์เพื่อล้วงความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติจริงที่มีต่อเรื่องที่ทำให้สัมภาษณ์(4) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา ที่มีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้งและกว้างขวางในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังทำวิจัยอยู่

ขั้นตอนการสัมภาษณ์แบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1) **ขั้นเตรียมการ** ได้แก่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ การศึกษาข้อมูลและประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์ การกำหนดนัดหมายเกี่ยวกับวัน เวลาและสถานที่ที่สัมภาษณ์ การเลือกประเภทการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ การเตรียมแนวคำถามแบบสัมภาษณ์ และวัสดุอุปกรณ์ การทดลองเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

2) **ขั้นการสัมภาษณ์** ได้แก่การแนะนำตัวและวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และการดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยบรรยากาศที่เหมาะสมสุภาพเรียบร้อย ให้ได้เนื้อหาข้อมูลครบตามแบบสัมภาษณ์

3) **ชั้นการจดบันทึกการสัมภาษณ์** ได้แก่การบันทึกผลการสัมภาษณ์ในทันทีในแบบสัมภาษณ์และเครื่องบันทึกเสียง ถ้าเป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และบันทึกเนื้อหาโดยวิธีสรุปความถ้าการสัมภาษณ์นั้นเป็นแบบไม่เป็นทางการ การบันทึกได้บันทึกตามข้อเท็จจริง ไม่มีอคติและไม่แสดงความคิดเห็นของนักวิจัยลงไปด้วย มีการทบทวนผลการสัมภาษณ์ตามความเหมาะสม และมีการสรุปผลการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

4) **ชั้นปิดการสัมภาษณ์** ได้แก่ การขอบคุณผู้ให้การสัมภาษณ์ (ดูตัวอย่างแนวคำถามได้ที่ภาคผนวก ก และตัวอย่างการบันทึกขั้นตอนการสัมภาษณ์ในภาคผนวก ข)

แหล่งของข้อมูล

แหล่งของข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มาจาก เอกสารในการปฏิบัติงานและผลงานวิชาการของครูนักวิจัย ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู นักเรียน และผู้ที่อยู่ในครอบครัวของครูนักวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แนวทางการสังเกตสภาพโรงเรียน
2. แนวทางการสังเกตชั้นเรียน
3. แนวทางการสัมภาษณ์ผู้บริหาร
4. แนวทางการสัมภาษณ์ครูผู้เป็นกรณีศึกษา
5. แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อนครู
6. แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียน
7. แนวทางการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในครอบครัวของครูนักวิจัย
8. แบบสังเคราะห์ผลงานวิจัย
9. อุปกรณ์การบันทึกเทปการสัมภาษณ์
10. กล้องถ่ายรูป

การสร้างเครื่องมือ

1. แนวทางการสังเกตสภาพโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและครู ซึ่งกำหนดรายการในการสังเกตดังนี้
 - 1.1 สภาพที่ตั้งและชุมชนแวดล้อม
 - 1.2 สภาพภายในโรงเรียน
 - 1.3 สภาพปัจจุบันด้านบุคลากร
2. แนวทางการสังเกตชั้นเรียน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการเรียนการสอนของครู โดยกำหนดรายการในการสังเกตชั้นเรียนดังนี้
 - 2.1 พฤติกรรม หรือการกระทำ และคำพูดของครูและนักเรียน ระหว่างการเรียนการสอน
 - 2.2 ประเภท ลักษณะ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ระหว่างการเรียนการสอน
 - 2.3 เนื้อวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอนจากเอกสารที่ใช้ระหว่างการเรียนการสอน
3. แนวทางการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง ประกอบด้วย ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการของโรงเรียนด้านต่าง ๆ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในสนามวิจัย และอาจมีประเด็นด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ แนวคำถามมีดังนี้
 - 3.1 การส่งเสริมความรู้และทักษะของครู
 - 3.2 การมอบหมายงานและเวลาทำงานให้ครู
 - 3.3 การจัดแหล่งวิชาการ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน
 - 3.4 การจัดกิจกรรมพิเศษเกี่ยวกับการสอน
 - 3.5 การส่งเสริมการทำวิจัยให้แก่ครู
4. แนวทางการสัมภาษณ์ครูนักวิจัย เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยแนวคำถามครอบคลุมประเด็นหลัก ดังนี้ แนวคำถามอาจมีประเด็นเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้
 - 4.1 สภาพส่วนตัวและครอบครัว
 - 4.2 ประวัติการศึกษา
 - 4.3 ประวัติการทำงาน
 - 4.4 การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- 4.5 การจัดแหล่งวิชาการ สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน
- 4.6 ความร่วมมือในการทำงานกับครูท่านอื่น
- 4.7 เหตุผลของการทำวิจัยในชั้นเรียน
- 4.8 การศึกษารูปแบบและกระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียน
- 4.9 ความต้องการการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน และการเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้ร่วมงาน
5. แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อนครู แนวคำถามครอบคลุมประเด็น ดังนี้ อาจมีประเด็นด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้
 - 5.1 สภาพส่วนตัวและครอบครัว
 - 5.2 ประวัติการศึกษา
 - 5.3 ประวัติการทำงาน
 - 5.4 วิชาที่สอน
 - 5.5 สภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน
 - 5.6 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่เพื่อนร่วมงาน
6. แนวทางการสัมภาษณ์นักเรียน ประเด็นคำถามครอบคลุม ดังนี้ อาจมีประเด็นเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้
 - 6.1 กิจกรรมที่นักเรียนทำในช่วงเวลาเรียน
 - 6.2 สื่อ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการเรียน
 - 6.3 การสนับสนุนทางการศึกษาจากทางครอบครัว
 - 6.4 อาชีพ การศึกษา และรายได้ของผู้ปกครอง
7. แนวทางการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในครอบครัวของครุณักวิจัย แนวคำถามครอบคลุมประเด็น ดังนี้ อาจมีประเด็นด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้
 - 7.1 ประวัติส่วนตัว
 - 7.2 อาชีพ
 - 7.3 ความเกี่ยวข้องกับครุณักวิจัย
 - 7.4 การให้ความช่วยเหลือครุณักวิจัยในด้านส่วนตัวและการทำงาน
8. แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นแบบวิเคราะห์ที่ใช้ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลงานวิจัยของครุณักวิจัยที่ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้
 - 8.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผลงานวิจัยของครุณักวิจัย

8.2 กำหนดประเด็นในการศึกษาดังนี้

- ความสำคัญของเอกสาร/ค่าสำคัญ
- ชนิดของเอกสาร
- แหล่งต้นตอเอกสาร
- เนื้อหาโดยย่อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลา ประมาณ 4 เดือน (เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2539 ถึงเดือน มกราคม 2540) โดยครอบคลุมกิจกรรมดังนี้

1. ประเด็นในการศึกษาเส้นทางพัฒนาของครูนักวิจัย

ครอบคลุมในด้าน

1.1 การพัฒนาความคิดจากประสบการณ์ชีวิต คุณลักษณะในการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

1.2 กรอบการดำเนินการวิจัย อันได้แก่ การกำหนดปัญหาในการวิจัย การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีดำเนินการ เช่น กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การเผยแพร่ผลการวิจัยและการใช้ประโยชน์

การศึกษาเส้นทางพัฒนาของครูนักวิจัยจะเก็บข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะงานและการใช้เวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละวันของครู ตลอดจนปัญหา แนวคิดในการแก้ปัญหา และเหตุผลในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับงานทั้งใน ห้องเรียนและนอกโรงเรียน โดยศึกษาจาก เอกสารในการปฏิบัติงานและผลงานวิชาการของครู การสัมภาษณ์แนวลึกกับครูผู้ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สัมภาษณ์แนวลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับครู เช่น ผู้บริหาร เพื่อนครู นักเรียน บุคคลในครอบครัวเดียวกับ ครูนักวิจัย และการสังเกตชั้นเรียนของครู

2. ประเด็นการศึกษาประกอบอื่น ๆ ได้แก่

2.1 อัตชีวประวัติของครุณักวิจัย ในด้านภูมิหลังทางครอบครัว การศึกษา การทำงาน การปฏิบัติงาน

2.2 บริบทในการปฏิบัติงานของครู อันได้แก่ ชุมชน และโรงเรียน ที่เป็นปฏิบัติงานของครุณักวิจัยโดยศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับชุมชนและโรงเรียนของครู ศึกษาเอกสารในการปฏิบัติงานและผลงานวิชาการของครู สัมภาษณ์แนวลึก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับครู เช่น ผู้บริหาร เพื่อนครู นักเรียน บุคคลที่อยู่ในครอบครัวเดียวกับครู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูล

วันที่	กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	จำนวนครั้ง
9 ต.ค.39	พบกรณีศึกษา รออนุญาตศึกษา	กรณีศึกษา		1
10 ต.ค.39	ฟังบรรยาย	กรณีศึกษา	แบบสังเกต,บันทึก	1
11 ต.ค.39	ดูสถิติการสอน	กรณีศึกษา	แบบสังเกต,บันทึก	1
12-13 ต.ค.39	ฟังบรรยาย	กรณีศึกษา	แบบสังเกต,บันทึก	2
14 ต.ค.39	สัมภาษณ์	กรณีศึกษา	แนวทางการสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	4
15 ต.ค.39	ฟังบรรยาย	กรณีศึกษา	แบบสังเกต,บันทึก	1
18 ต.ค.39	สัมภาษณ์	กรณีศึกษา	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	3
14-22 พ.ย.39	สังเกตการสอน สัมภาษณ์	กรณีศึกษา	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	สังเกต 28 สัมภาษณ์ 35 ครั้ง
18 พ.ย.39	สัมภาษณ์	เพื่อนครู	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	2
19 พ.ย.39	สัมภาษณ์	นักเรียน	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	3
20 พ.ย.39	สัมภาษณ์	ผู้บริหาร	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	2
21 พ.ย.39	สัมภาษณ์	เพื่อนครู	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	2
22 พ.ย.39	สัมภาษณ์	คนในครอบครัว	แนวทางสัมภาษณ์ บันทึกการสัมภาษณ์	5
16-17 ธ.ค. 39	ฟังบรรยาย	กรณีศึกษา	แบบสังเกต,บันทึก	5

3. การสอบวัดเปรียบเทียบ โดยการสอบถามนักวิชาการในเรื่องข้อมูลที่ผู้วิจัยสงสัย เพื่อเปรียบเทียบความตรงของข้อมูล

4. ตรวจสอบการจดบันทึกให้เป็นระบบ ละเอียด ครอบคลุม แยกแยะข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และความคิดเห็นของผู้วิจัยออกจากกันอย่างเป็นระบบ ลงบันทึกวันที่ จัดทำดัชนี ให้ชัดเจน คงเส้นคงวาและเป็นระบบ จัดทำรหัสของคำ กลุ่มคำ/เกณฑ์ ฉาก กระบวนการ ความหมาย การตีความ และตัวอย่าง

5. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ว่า “สมเหตุสมผลหรือไม่” ข้อมูลหลักฐานอ่อนไปหรือเปล่า สมควรจะหาหลักฐานต่าง ๆ ต่อไปหรือไม่ มีหลักฐานใหม่ หรือมีแคไหน การชี้แจงนำหนักหลักฐานหาหลักฐานที่คัดค้านคำอธิบายของผู้วิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเน้นที่องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ความเป็นระบบ มีสภาพเป็นปรนัย และอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้

2. การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎี และแบบไม่ใช้ทฤษฎี

2.1 แบบใช้ทฤษฎี คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดต่าง ๆ ในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ แยกออกเป็น การกระทำ กิจกรรม ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และสภาพสังคมหรือ สถานการณ์เป็นแนวทางในการจำแนกสำหรับการวิเคราะห์

2.2 แบบไม่ใช้ทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูล อาจใช้สามัญสำนึกหรือประสบการณ์ของผู้วิจัยก็ได้

(ดูตัวอย่างการพัฒนากาการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคผนวก ข และ ภาคผนวก ค)

5. การนำเสนอผลการศึกษา

เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เรียบเรียง นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย